

Пазакласная праца па беларускай мове

В.Ч Хвайніцкая

**Пазакласная работа
па беларускай мове
- арганічная частка
вучэбна-выхаваўчага
працэсу ў школе**

Адрозненне пазакласнай дзейнасці па беларускай мове ад урока:

- **высокая эмацыянальнасць;**
- **шырокі дыяпазон форм;**
- **добраахвотнасць;**
- **максімальныя ўмовы для
праяўлення творчых
здольнасцей.**

Пазакласная дзейнасць вучняў стварае дадатковыя ўмовы для:

- **выхавання трывалай неабходнасці ў гаварэнні і чытанні на беларускай мове;**
- **развіцця густу, культуры вуснага і пісьмовага маўлення;**
- **пашырэння чытацкага і агульнага кругагляду;**
- **выпрацоўкі культуры работы з кнігай.**

Дзякуючы пазакласнай рабоце:

- падтрымліваецца цікавасць да беларускай мовы як да духоўнага здабытку беларускага народа;
- замацоўваецца нацыянальная свядомасць асобы, яе менталітэт;
- фармуецца моўная культура вучняў;
- пашыраецца агульны і лінгвістычны круггляд вучняў.

Задачы пазакласнай работы па беларускай мове:

- дапаўняць, паглыбляць веды, уменні і навыкі вучняў, атрыманыя на ўроках;
- удасканальваць навыкі самастойнай работы з кнігай, з даведачнай літаратурай па беларускай мове;
- развіваць творчыя здольнасці вучняў;
- узбагачаць слоўнікавы запас вучняў;
- выхоўваць пашану да роднага слова, жаданне карыстацца ім у паўсядзённым жыцці.

Формы работы

Характарыстыка форм работы па колькасці ўдзельнікаў:

- **Масавая** (у падрыхтоўцы і правядзенні мерапрыемства прымае ўдзел вялікая колькасць вучняў, не аб'яднаных стабільнымі калектывамі, класамі / уся школа, вучні розных узростаў).
- **Групавая** (творчыя групы для падрыхтоўкі конкурсаў ці віктарын па мове, афармлення і выпуску інфармацыйных плакатаў, насценгазет, вядзення рукапіснага альманаха, часопіса; групы, якія выступаюць у якасці каманды ці члены моўнага гуртка

Характарыстыка форм работы па колькасці ўдзельнікаў (працяг):

- **Камерная** (да падрыхтоўкі і правядзення мерапрыемства падключаецца нявялікая колькасць вучняў розных класаў, прычым толькі тыя, хто па-сапраўднаму цікавіцца вылучанай тэмай; кола ўдзельнікаў вельмі абмежаванае).
- **Індывідуальная** (пры падрыхтоўцы да мерапрыемстваў вучні атрымаваюць індывідуальныя заданні, даручэнні, выступаюць у ролі вядучых; ці работа з тымі, хто спрабуе свае сілы на літаратурнай ніве).

Характарыстыка форм работы па часе правядзення:

1. **Пастаянныя** формы работы (уроки пазакласнай работы).

2. **Эпізадычныя** формы работы:

а) правядзенне моўных свят, прадметнага тыдня, вечарын, ранішнікаў, экскурсій, дыспутаў, віктарын, конкурсаў, мініалімпіяд і інш.;

б) выданне альманахаў, часопісаў, газет; напісанне творчых работ (дакладаў, рэфератаў, сачыненняў).

3. **Цыклічныя** формы работы (праца гурткаў, музеяў, клубаў).

Характэрныя рысы правядзення:

Тэматыка пазакласнай работы па беларускай мове павінна супадаць з праграмным зместам (з тэмамі вучэбнай праграмы, якія вывучаюцца ў гэты час на ўроку).

Разнастайнасць працэсу надае спецыфіка арганізацыі і правядзення шматлікіх форм пазакласнай работы.

Дзякуючы пазакласнай рабоце:

- **выклікаюцца пазітыўныя эмоцыі ў дачыненні роднай мовы, жаданне размаўляць на ёй, што стымулюе нацыянальную самасвядомасць вучняў;**
- **удасканальваюцца, становяцца больш устойлівымі веды, атрыманыя на ўроках мовы, што павышае выніковасць вучэбнай дзейнасці;**
- **пашыраюцца магчымасці развіцця звязнага вуснага і пісьмовага маўлення, патрэбы выказаваць уласныя думкі на роднай мове, што аптымізуе працэс сацыялізацыі вучняў;**
- **пашыраецца спектр сродкаў карэкцыйнага ўплыву на стан псіхічных працэсаў, што пазітыўна адбіваецца на якасных характарыстыках адвольнай увагі, слоўна-лагічнага мыслення і інш.**

Літаратура:

- 1. Колас, Я. Методыка роднай мовы // Збор твораў : У 14 т. - Т. 12. [Тэкст] / Я. Колас. – Мінск : Мастацкая літаратура, 1976. - 457 с.**
- 2. Ляшук, В. Я. Урокі пазакласнага чытання // Методыка выкладання беларускай літаратуры / Пад рэд. Ляшук В.Я. – Мінск, 1999.**
- 3. Руцкая, А. В. Пазакласная праца па беларускай літаратуры / А. В. Руцкая. – Мінск, 2000.**